

EDUSKUNNAN APULAIKESASIAMIES

Helsinki 23.2.2016

Dnro 427 ja 682/4/16

Helsingin kaupunginhallitus
Pohjoisesplanadi 11-13
00099 Helsingin kaupunki

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
28. 02. 2016	
Dnro/Dnr	Hel 2016-002473
Tehtäväluokka	03.01.02
Uppgiftsklass	

Viite: Helsingin kaupungin hätämajoituksen järjestäminen oleskeluvattomille ulkomaalaisille

SELVITYS- JA LAUSUNTOPYYNTÖ

Veronika Honkasalo kaupunginvaltuutettuna ja lakimies Heli Aali Pakolaisneuvonta ry:stä ovat pyytäneet tutkimaan Helsingin sosiaali- ja terveysviraston menettelyä hätämajoituksen laiminlyönnistä muille kuin helsinkiläisille. Kantelukirjoituksissa, Helsingin Diakonissalaitoksen 22.2.2016 julkaisemassa kannanotossa: "Oikeus hätämajoitukseen kuuluu jokaiselle" ja useissa lehtikirjoituksissa on katsottu Helsingin kaupungissa voimassa olevan ohjeen 27.8.2014 "Oleskeluvattomien ulkomaalaisten tilapäisestä majoituksesta" olevan perustuslain vastainen.

Ohjeen soveltaminen aiheutti kirjoitusten mukaan kovilla talvipakkasilta sen, että toistakymmentä Itä-Euroopan romanian jäi vaille kaupungin tarjoamaa hätämajoitusta alkuvuonna 2016.

Ohjeen mukaan ensisijaisesti henkilö ohjataan hakemaan apua oman maansa suurlähetystöstä. Hätämajoitusta myönnetään vain kerran. Mikäli henkilö ei suurlähetystöön ohjaamisesta tai matkakustannusten toimeentulotukena myöntämisestä huolimatta poistu Helsingistä, vaan tekee päätöksen jäädä, ei hän enää ole oikeutettu kunnan järjestämiin hätämajoituspalveluihin.

Perustuslain 19.1 §:n mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Säännöksessä on kyse ihmisarvoisen elämän vähimmäistasosta, johon kuuluu mm. terveyden ja elinkyvyn säilyttämisen kannalta välttämättömän asumisen järjestäminen jokaiselle. Säännös koskee kaikkia Suomessa oleskelevia henkilöitä. Perusoikeuksien turvaaminen on julkisen vallan velvollisuus.

Olen antamissani ratkaisuihin Dnrot 332/4/2009, 4753/4/2009 ja 1082/4/10, jotka koskivat romanileirien purkamista arvioinut asiaa nimenomaan siltä kannalta, että tuolloin "Käsitykseni mukaan romanikerjäläisiä oli neuvottu ja ohjeistettu kaupungin taholta asianmukaisesti siitä, että leiriytyminen on kiellettyä kaupungin mailla ja että leirit tullaan purkamaan. Lapsiperheiden asuminen on tämän jälkeen tur-

vattu puoleksitoista kuukaudeksi ennen kotimaahan paluuta. Muita on ohjattu kääntymään sosiaalipäivystyksen puoleen apua saadakseen.”

Perustuslain 111 §:n 1 momenttiin viitaten pyydän, että toimitatte minulle kantelun tutkimiseksi tarvittavan selvityksen ja annatte lausuntonne asiassa. Selvityksessä ja lausunnossa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

1. Kuinka Helsingin kaupunki täyttää velvollisuutensa tarjota hätämajoitusta kaikille sitä tarvitseville yhdenvertaisesti,
2. Ovatko Hietaniemen palvelukeskuksen tilat riittävät tarjoamaan hätämajoitusta kaikille avun tarvisijoille, ja jos eivät ole, miten kaupunki järjestää jatkossa tarvittavia lisätiloja,
3. Onko ulkomaalaisten tilapäistä majoitusta koskeva ohje ja sosiaalipäivystyksen toiminta lainmukaisia?

Pyydän Helsingin kaupunginhallitusta toimittamaan minulle sosiaali- ja terveysviraston selvityksen ja antamaan oman lausuntonsa asiassa sekä palauttamaan asiakirjat viimeistään 15.4.2016.

Apulaisoikeusasiamies

Maija Saksliin

Oikeusasiamiehensihteeri

Pirkko Aijälä-Roudasmaa